

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Згода Юлія Анатоліївна КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШАХРАЙСЬКИХ СХЕМ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.	708
Кухарук Ігор Миколайович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК СКЛАДОВОЇ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ .	710
Ляховецький Сергій Олександрович ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЧИН СМЕРТІ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ЗАМАСКОВАНИХ ПІД САМОГУБСТВО	712
Макогін Ірина Володимирівна ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВІПІЗНАННЯ ПІДОЗРЮВАНОГО ЯК ВАЖЛИВА СЛІДЧА (РОЗШУКОВА) ДІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	715
Мунтяну Юліан Іванович ОКРЕМІ ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.	718
Мурашко Анастасія Сергіївна «ПРОФІЛЮВАННЯ» ТА «МОДЕЛЮВАННЯ» ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.	720
Паламарчук Олексій Олександрович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ВЧИНЕННЯ КРАДІЖОК ОРГАНІЗОВАНИМ ЗЛОЧИННИМ УГРУПУВАННЯМ.	723
Пишненко Ірина Юріївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ ПІДОЗРЮВАНОГО ТА ПОТЕРПІЛОГО	726
Радецький Сергій Віталійович ЩОДО СУТНОСТІ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ	728
Сон Людмила Анатоліївна ХАРАКТЕРИСТИКА ТИПОВИХ СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	730
Стародубов Олександр Сергійович ВЗАЄМОДІЯ ПРОКУРОРА З ІНШИМИ УЧАСНИКАМИ РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ.	732
Черниш Юрій Петрович КЛАСИФІКАЦІЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ: КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ	735
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	739

6. Протидія організованій злочинності: проблеми теорії та практики : матеріали всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 09 грудня 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. 244с.

Ключові слова: крадіжка із проникненням до житлового приміщення, організоване злочинне угруповання, оперативно-розшуковий заходи, оперативно-розшукова діяльність, виявлення.

Keywords: theft with breaking and entering, organised criminal group, operational and investigative measures, operational and investigative activities, detection.

Пишненко Ірина Юрійвна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової
діяльності*

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ ПІДОЗРЮВАНОГО ТА ПОТЕРПІЛОГО

Криміналістичне моделювання є важливим інструментом у дослідженні злочинної діяльності та встановленні обставин правопорушення. Одним із ключових аспектів криміналістичного моделювання є аналіз поведінки підозрюваного та потерпілого, що дозволяє правоохоронним органам ефективно планувати слідчі (розшукові) дії та будувати стратегії розслідування.

Криміналістичне моделювання є одним із методів криміналістики, що ґрунтується на застосуванні спеціальних наукових знань для відтворення можливих варіантів поведінки суб'єктів кримінального процесу. У межах цієї методології можна виділити системний підхід, що дозволяє аналізувати поведінку підозрюваного та потерпілого як взаємопов'язані елементи кримінальної ситуації. Психологічний аналіз допомагає розкрити мотиви, цілі та внутрішні механізми прийняття рішень особами, а методи прогнозування дають змогу передбачати можливі дії підозрюваного або потерпілого в процесі слідчих дій. Використання комплексного аналізу дозволяє зменшити ризики помилкових висновків та підвищити ефективність криміналістичних досліджень.

Злочинна поведінка може бути зумовлена різними факторами, такими як соціально-економічні умови, особистісні риси, зокрема агресивність та імпульсивність, а також ситуаційні чинники, серед яких стрес, тиск та страх. Психологічне моделювання дозволяє визначити, якими мотивами керується підозрюваний під час вчинення злочину та які його подальші можливі дії. У криміналістиці виділяють кілька основних моделей поведінки підозрюваних, зокрема заперечення вини, коли особа всіляко уникає відповідальності, визнання провини, можливе під впливом доказової бази або психологічного тиску, перекладання відповідальності, що виражається у спробах звинувачення інших осіб, а також мані-

пулятивна поведінка, яка спрямована на створення помилкової картини подій. Окрім цього, варто враховувати, що поведінка підозрюваного може змінюватися залежно від стадії кримінального провадження, що потребує додаткового аналізу та коригування тактики слідчих дій.

Потерпілі часто перебувають у стані стресу, що впливає на їхні показання. Криміналістичне моделювання допомагає враховувати такі чинники, як спотворене сприйняття ситуації, емоційна нестабільність та втрата деталей через психологічний шок. Потерпілі можуть демонструвати різні моделі поведінки, зокрема активну співпрацю зі слідством, готовність надавати свідчення, пасивність та уникання, що проявляється у небажанні контактувати з правоохоронними органами, а також фальсифікацію фактів через страх або інші мотиви. Окрему увагу слід приділити ситуаціям, коли потерпілий може навмисно змінювати свої показання через тиск з боку злочинців або власні психологічні травми, що може значно ускладнити процес встановлення істини.

Кримінальна психологія пропонує низку методів аналізу поведінки осіб, зокрема метод асоціативного експерименту, проєктивні методики, такі як тестування та аналіз малюнків, а також аналіз вербальної та невербальної поведінки. Сучасні технології дозволяють створювати моделі поведінки на основі великих масивів даних. Це включає алгоритми машинного навчання, аналіз цифрових слідів, зокрема соціальних мереж та телефонних дзвінків, а також 3D-візуалізацію місця події. Комп'ютеризовані системи аналізу дозволяють швидше і точніше визначати закономірності поведінки злочинців і потерпілих, що сприяє більш ефективному розслідуванню та попередженню правопорушень.

Моделювання поведінки допомагає оперативним працівникам прогнозувати можливі дії підозрюваних, планувати спецоперації та виявляти осіб, які намагаються уникнути відповідальності. Судово-психологічні експертизи включають моделювання поведінки учасників процесу для оцінки правдивості свідчень, визначення рівня психологічного впливу та встановлення мотивів злочину. Додатково застосовуються методи глибокого аналізу особистості підозрюваного, що дає можливість зрозуміти його схильність до маніпуляцій, брехні або співпраці зі слідством.

Криміналістичне моделювання поведінки підозрюваного та потерпілого є важливим напрямом у розслідуванні злочинів. Використання психологічних, криміналістичних та цифрових методів дозволяє створювати більш точні прогнози поведінки осіб та підвищувати ефективність слідчих дій. Подальші дослідження у цій галузі можуть сприяти розвитку штучного інтелекту та автоматизованих систем аналізу поведінки осіб у криміналістиці. У перспективі це відкриває можливості для покращення методів профілювання злочинців, створення алгоритмів раннього виявлення потенційних правопорушників та розробки ефективніших підходів до допиту і роботи з потерпілими. Крім того, зростаюча роль технологій у криміналістичному аналізі дозволяє зменшити вплив

людського фактора на оцінку ситуацій, що робить розслідування об'єктивнішим та точнішим.

Ключові слова: криміналістичне моделювання, злочинна поведінка, слідчі дії, поведінка підозрюваного, поведінка потерпілого, прогнозування, прогностичні моделі.

Keywords: forensic modelling, criminal behaviour, investigative actions, suspect behaviour, victim behaviour, forecasting, predictive models.

Радецький Сергій Віталійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики, детективної
та оперативно-розшукової діяльності*

ЩОДО СУТНОСТІ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ

В рамках криміналістичного забезпечення процесу розслідування особливої уваги при розробці положень окремих криміналістичних методик заслуговують заходи, що спрямовані на попередження та подолання протидії розслідуванню. Сам факт виникнення та здійснення протидії розслідуванню закономірно обумовлений зіткненням інтересів різних сторін досудового розслідування, що зацікавлені у кардинально протилежному результаті його завершення.

Необхідно зазначити, що протидія розслідуванню є невід'ємною складовою злочинної діяльності і відповідно виникла одночасно із учиненням першого злочину. Слід констатувати, що з удосконаленням форм, способів і методів злочинної діяльності, удосконалюються й форми, прийоми та методи протидії розслідуванню. Тому одним із важливих завдань криміналістичної науки є своєчасне реагування на зміни, що відбуваються у злочинній діяльності, шляхом оновлення існуючих та розробки нових техніко-криміналістичних, тактичних та методичних положень, які застосовуються при розслідуванні різних видів кримінальних правопорушень.

У Словнику української мови протидія визначається як «дія, що спрямована проти іншої дії, перешкоджає їй» [1]. Таке загальне тлумачення поняття протидії досить точно відображає природу зв'язку, який утворюється між процесом розслідування та діями осіб, які не зацікавлені у розкритті кримінального правопорушення та притягненні винних до відповідальності. Л. І. Аркуша та С. М. Климах визначають, що сутність протидії полягає «в активній мотивованій діяльності особи, яка створює іншій діючій особі будь-які перешкоди або перепони» [2, с. 361]

У криміналістичній літературі до дослідження протидії розслідуванню зверталися різні науковці, зокрема Л. І. Аркуша, В. П. Бахін, О. Ю. Булулюков, В. К. Весельський, А. Ф. Волобуєв, В. Г. Гончаренко, О. Н. Колесниченко, В. П. Колмаков, Є. Д. Лук'янчиков, О. І. Ромців, В. В. Тищенко, В. Ю. Шепітько, Р. М. Шехавцов, Б. В. Щур та деякі інші.